

Biznes i zarządzanie – wymagania edukacyjne (poziom podstawowy)

Zagadnienie	Wymagania edukacyjne
Osoba przedsiębiorcza	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje swoje mocne i słabe strony, a następnie posiadane cechy osoby przedsiębiorczej, - opracowuje plan rozwoju własnych kompetencji przedsiębiorczych, - odróżnia komunikację werbalną od komunikacji niewerbalnej , - wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne i podaje ich przykłady, - wymienia techniki pozytywnego wywierania wpływu na ludzi, - wymienia zasady skutecznych negocjacji
Podejmowanie decyzji, praca zespołowa i kreatywne myślenie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia , na czym polega zarządzanie czasem, - stosuje wybrane techniki zarządzania czasem, - charakteryzuje etapy podejmowania decyzji , - stosuje wybrane metody wspomagające podejmowanie decyzji (np. burzę mózgów) , - wyjaśnia znaczenie pracy zespołowej, - rozpoznaje i omawia bariery oraz problemy w tworzeniu i funkcjonowaniu zespołów, - organizuje jako lider pracę hipotetycznego zespołu, - stosuje wybrane techniki pobudzające kreatywność, - wyjaśnia, czym są innowacje,
Zarządzanie projektami	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia istotę projektu, - definiuje cele projektu za pomocą metody SMART, - określa i charakteryzuje poszczególne etapy projektu na wybranym przykładzie, - wymienia i charakteryzuje role w projekcie, - określa zadania i role poszczególnych członków zespołu na przykładzie wybranego projektu, - charakteryzuje czynniki decydujące o dobrej organizacji pracy zespołu, - wymienia przykładowe cechy lidera zespołu projektowego, - przygotowuje harmonogram i prosty budżet projektu, - wymienia możliwe źródła finansowania projektu, - weryfikuje na wybranym przykładzie harmonogram i budżet projektu oraz wprowadza konieczne zmiany w harmonogramie i budżecie, - identyfikuje główne problemy oraz ryzyka pojawiające się podczas realizacji projektu,
Gospodarka rynkowa	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu gospodarczego w życiu codziennym, - wymienia cechy gospodarki rynkowej i je charakteryzuje, - wykazuje zalety gospodarki rynkowej, - określa zależności między podmiotami gospodarki rynkowej, - wymienia i omawia podstawowe parametry charakteryzujące gospodarkę (PKB, inflacja, zatrudnienie, bezrobocie), - wyjaśnia, czym jest budżet państwa, nadwyżka budżetowa, deficyt budżetowy i dług publiczny, - analizuje dochody i wydatki budżetu państwa i przykładowej jednostki samorządu terytorialnego, - wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie państwa i gospodarki, - wyjaśnia, czym jest rynek, - wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol), - wykazuje negatywne skutki ograniczonej konkurencji i potrzebę przeciwdziałania jej, - wyjaśnia prawo popytu i prawo podaży, - wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego, - wyznacza na prostych przykładach punkt równowagi rynkowej, - analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu,
Prawa konsumenta	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: konsument, gwarancja, reklamacja, zakupy na odległość, - wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta, - wymienia instytucje zajmujące się ochroną konsumentów, - podaje różnice między reklamacją niezgodności towaru z umową a gwarancją, - sporządza przykładową reklamację, - określa, czym jest patriotyzm zakupowy oraz jakie są jego przejawy w życiu codziennym
Finanse osobiste	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest pieniądz, - charakteryzuje funkcje i formy pieniądza, - omawia obieg pieniądza w gospodarce, - wyjaśnia zjawisko inflacji,

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny i skutki inflacji, - wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji, - rozróżnia wybrane typy postaw ludzi wobec pieniędzy, - określa własną postawę wobec pieniędzy, - wyjaśnia, czym jest dojrzałość finansowa, - wyjaśnia, czym jest inteligencja finansowa,
Budżet domowy	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i wyjaśnia podstawowe zasady tworzenia budżetu gospodarstwa domowego, - określa podstawowe kategorie dochodów i wydatków gospodarstwa domowego, - omawia praktyczne sposoby zarządzania budżetem domowym, - formułuje rady dotyczące unikania spirali zadłużenia oraz możliwości wyjścia z tej spirali,
Podatki	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie pojęć: podatki, osoba fizyczna, osoba prawna, - określa i omawia funkcje podatków, - wymienia podstawowe rodzaje podatków w Polsce, - wymienia i opisuje podatki opłacane przez członków gospodarstwa domowego, - omawia wpływ podatków na funkcjonowanie gospodarki, przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych, - wyjaśnia, kto i od czego płaci podatek PIT, - definiuje dochód, przychód i kwotę wolną od podatku, - przedstawia sposoby obliczania podatku PIT, - dobiera sposób rozliczeń podatku PIT i ulgi możliwe do zastosowania
Warsztat z realizacji projektów	Uczeń wykonuje poprawnie zadania w ramach projektów
Usługi finansowe (lokata, kredyt)	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje najważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki, przedsiębiorstw i konsumentów, - wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych, - rozróżnia rodzaje kont osobistych, - wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje, - wyjaśnia znaczenie terminów: limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, gwarancja depozytów, - wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty, z uwzględnieniem realnej stopy procentowej, - porównuje oferty wybranych usług bankowych, - wymienia i rozumie podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej, - identyfikuje rodzaje kredytów według różnych kryteriów, - wyjaśnia znaczenie terminów: kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, zdolność kredytowa, - omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego, - ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie, - wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki, - wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów, - podaje różnice między kredytem a pożyczką, - porównuje oferty banków i pozabankowych instytucji bankowych w zakresie kredytów i pożyczek, - analizuje przykładową umowę pożyczki, - wymienia zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z systemów elektronicznych związanych kredytami,
ubezpieczenia	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie, - wyjaśnia znaczenie terminów: ubezpieczyciel, ubezpieczony, polisa ubezpieczeniowa, ogólne warunki ubezpieczenia, suma ubezpieczenia, - wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów, - wyjaśnia relację zakresu ochrony i sumy ubezpieczenia do wysokości składki, - porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości, - wymienia i rozumie zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z elektronicznych usług ubezpieczeniowych ,
ubezpieczenia społeczne, emerytura	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) , - wymienia i charakteryzuje wybrane rodzaje ubezpieczeń osobowych , - wymienia sposoby oszczędzania na emeryturę , - wyjaśnia konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania

	środków finansowych na emeryturę
Oszczędzanie i inwestowanie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: inwestowanie, oszczędzanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje, - rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe, - wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych, - wyjaśnia zależność między czasem i ryzykiem a zyskiem z inwestycji, - wyjaśnia, dlaczego ważne jest korzystanie z wiarygodnych informacji przed podjęciem decyzji finansowych, - wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne, - wyjaśnia pojęcia: jednostka uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny, - wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat, - wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji, - przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania, - dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka i wysokości potencjalnych zysków w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania, - wymienia i charakteryzuje postawy oszczędzających i inwestorów, - charakteryzuje prawdziwego inwestora, - opisuje sposoby zachowania w sytuacji straty i zysku, - definiuje inwestowanie spekulacyjne w inwestycje alternatywne, - wykazuje różnice między inwestowaniem a hazardem, - ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym i formułuje rekomendacje, co zrobić, żeby nie paść ofiarą nieuczciwych praktyk,
GPW	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce, - określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego, - wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW, - analizuje tabele z informacjami giełdowymi, - wyjaśnia znaczenie terminów: makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessa, - wyjaśnia mechanizm inwestowania w akcje na giełdzie papierów wartościowych na przykładzie GPW, - wyjaśnia wagę podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie, - omawia rolę giełdy w gospodarce, - omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie
Osoba przedsiębiorcza na rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje planowanie własnej kariery zawodowej, - formułuje swoje cele zawodowe zgodnie z zasadą SMART, - analizuje przykładowe kariery zawodowe znanych ludzi, - planuje swoją karierę zawodową, wyróżniając jej etapy, - opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjnej adekwatny do planu kariery zawodowej, - rozpoznaje i ocenia własne kompetencje, - porównuje swoje kompetencje z oczekiwaniami pracodawców celem oceny własnych szans i zagrożeń na rynku pracy, - wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy, - wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy, - charakteryzuje trudności w poszukiwaniu pracy przez osoby bezrobotne, - wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając Europass), - wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego, - wymienia najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych, - przygotowuje dokumenty aplikacyjne związane z ubieganiem się o pracę. - podczas rozmowy kwalifikacyjnej eksponuje swoje zalety, - wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej, - dokonuje autoprezentacji podczas symulowanej rozmowy kwalifikacyjnej, - koryguje swoje wystąpienie na podstawie konstruktywnej informacji zwrotnej, - definiuje różnice pomiędzy zatrudnieniem a samozatrudnieniem oraz podaje ich zalety i wady, - wymienia rodzaje umów o pracę, - wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie, umowę o dzieło), - wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracowników (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy,

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, z czego wynikają różnice między wynagrodzeniem brutto, a wynagrodzeniem netto, - rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika, - definiuje mobbing, - wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mu, - wymienia zasady etycznego pracownika (kodeks etyczny), - wymienia konsekwencje nieetycznych zachowań w relacjach pracownik – pracodawca,
Przedsiębiorstwo - zarządzanie	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania, - wymienia i omawia zasady organizacji pracy w przedsiębiorstwie, - wyjaśnia znaczenie pojęć: styl kierowania, motywowanie, efekt synergii, - wymienia style zarządzania i wyjaśnia, na czym one polegają, - wymienia cechy dobrego przywódcy (kierownika lub lidera) zespołu, - wymienia główne sposoby motywowania pracowników, - wyjaśnia, na czym polega kontrolowanie w procesie zarządzania przedsiębiorstwem,
Działalność gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia sposoby poszukiwania pomysłu na własny biznes, - wymienia i opisuje możliwe źródła finansowania działalności gospodarczej, - znajduje pomysł na własną działalność gospodarczą na podstawie analizy rynku i doświadczenia innych przedsiębiorców, - wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej, - wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa, - dokonuje oceny pomysłu na własną działalność gospodarczą pod względem innowacyjności,
Biznesplan	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest biznesplan, - uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa, - wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu, - wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu, - sporządza w zespole wstępną koncepcję własnego biznesu, - wykazuje znaczenie ochrony własności intelektualnej w prowadzonej działalności, - dokonuje prezentacji koncepcji własnego biznesu i na podstawie komunikatów zwrotnych modyfikuje jej elementy, - definiuje, analizuje mikro i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa, - identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, wykorzystując metodę SWOT, - definiuje przychód, koszty i dochód, - wymienia i charakteryzuje rodzaje kosztów, - tworzy i analizuje plan finansowy projektowanego przedsiębiorstwa, - dokonuje rachunku zysków i strat,
Etyka w biznesie	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie, - wyjaśnia znaczenie terminu etyka zawodowa, - wymienia działania etyczne i nieetyczne w biznesie, - dowodzi negatywnego wpływu na gospodarkę szarej strefy, - wyjaśnia znaczenie pojęcia korupcja, - wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji, - rozumie istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw;